

Terschellinger dierenartsen: 'Wij doen alles zelf'

Jos Kievits en Ellen Bobbert vormen een dierenartsenechtpaar. Zo'n twintig jaar geleden verhuisden ze vanuit Engeland naar het waddeneiland Terschelling. Hoe is het om dierenarts te zijn op een eiland?

Frank de Vries

"Onze klanten zijn prettige eilandbewoners die ons pas bellen als we echt nodig zijn. We worden niet voor het kleinste akkevietje uit bed gebeld." Jos Kievits roemt het eiland en zijn bewoners. Na zijn afstuderen als dierenarts had hij met zijn vrouw Ellen, ook dierenarts, vier jaar een plattelandspraktijk in Engeland. Kievits: "In Engeland hebben we het dierenartsenvak goed geleerd. Onder soms lastige omstandigheden moesten we als dierenartsen van alles doen. De meeste operaties deden we zelf." Terug in Nederland werd, na een tussenpauze van twee jaar met een praktijk in het Friese Burgum, de Terschellinger dierenartspraktijk van Wiebe de Haan aangeboden. "We zijn gaan kijken en praten en waren meteen verkocht." Nu, twintig jaar later, willen beide dierenartsen niet anders meer: werken op het eiland.

Boeren

Het dierenartsenechtpaar, met de praktijk en het woonhuis in Midsland, heeft een twintigtal boeren als klant, onder wie 12 melkveehouders (1 biologische). Dat was in vroegere tijden wel anders: in 1950 waren er nog 160 boeren op Terschelling. Samen hebben de 12 melkveebedrijven 1.200 melkkoeien die 7 miljoen kg melk per jaar leveren. Daarnaast zijn er vier grote schapenhouders met melkschapen (Swifters en Texelaars) en is er een groep

van hobbyboeren met schapen en geiten. En paarden. Veel paarden. Kievits schat het aantal op het eiland op zo'n 600. Kievits vertelt met enige trots dat hij in 1994 de paarden-ki heeft geïntroduceerd op Terschelling. Hij insemineert alle merries zelf en heeft zodoende meer dan 500 ki-veulens het levenslicht laten zien. En het dierenartsenechtpaar heeft zo'n 800 honden 'onder hun hoede'. "Pluimvee- en varkensbedrijven hebben we niet op het eiland", aldus Kievits.

Betere melk

Kievits vertelt dat de koeien op Terschelling al vele jaren meer vet en eiwit leveren

dan hun soortgenoten op het vasteland. Thomas van der Gaast, de contactpersoon voor Terschelling van CRV Delta, weet daar meer van. Van der Gaast: "De 'eilandkoeien' zijn gefokt op het geven van rijkere melk, omdat het vervoer van melk van het eiland destijds duurder was. Dus de melk moest per kg meer geld opbrengen. Mogelijk ligt de oorzaak van de vettere melk, naast fokkerij, ook aan het voedsel dat de koeien krijgen. Alle bijproducten moeten worden aangevoerd per boot en dat gebeurt dan in brokvorm, dus zeer geconcentreerd." De eilandkoeien hebben een langere levensduur dan landelijk (gemiddeld vijf jaar tegenover vier jaar landelijk). Van der

Gaast noemt als reden daarvan de aan- en afvoer per boot. "De boeren zijn zuinig met vrachtkosten." Kievits ziet de gezondheid van de koeien als belangrijkste reden voor de langere levensduur: "Vrijwel alle bedrijven zijn vrij van IBR, leptosporose en salmonella. Het jongvee van de bedrijven wordt gezamenlijk ingeschaard in natuurgebied De Groede."

Veel van de twaalf melkveehouders hebben nieuwbouwplannen. De stallen stammen voor een groot deel uit de jaren zeventig en zijn dringend aan vervanging toe. En dat laatste is erg moeilijk, weet dierenarts Kievits, omdat de boeren te maken hebben met het zogeheten Natura 2000-landschap.

Praktijkgegevens

FOTO: FRANK DE VRIES

Jos Kievits en Ellen Bobbert, beide dierenarts, doen de veterinaire zorg voor alle gezelschapsdieren en landbouwhuisdieren op het waddeneiland Terschelling.

Dierenarts Kievits aan het werk op een paardenbedrijf

FOTO: FRANK DE VRIES

De duinen van Terschelling zijn beschermd en de Terschellinger landbouwbedrijven zitten 'op slot' door de bepalingen van Natura 2000. Binnen Natura 2000 staat het natuurbehoud namelijk centraal en niet de landbouw.

Wereld in het klein

De beide dierenartsen zien 'hun' eiland als een wereld in het klein. "Je bent tot elkaar veroordeeld", maakt Kievits duidelijk. "Je kan als dierhouder niet gaan 'shoppen' naar een andere dierenarts, want er is er maar één. Dat betekent in ieder geval dat je er altijd met elkaar uit moet komen. Je komt elkaar weer tegen, is het niet beroepsmatig dan wel via een van de vele verenigingen op het eiland." Jos doet hoofdzakelijk de landbouwhuisdieren en paarden en Ellen staat klaar voor de gezelschapsdieren. Ellen: "We werken met een open inloop-spreekuur iedere dag." De vier seizoenen worden intens beleefd door alle eilandbewoners. Je ziet elkaar regelmatig en een standaardvraag op het eiland is: "Nou, is er nog nieuws?", vertelt Kievits.

Minnen

Is dan alles koek en ei op het eiland en zijn er geen nadelen te noemen in de privésfeer of in het werk als dierenarts? Natuurlijk zijn die er wel, vertellen de beide dieren-

artsen. "Neem nu onze privésituatie. We hebben drie jonge kinderen waarvan er twee op de middelbare school in Harlingen zitten. Daarom hebben we een huisje gehuurd in Harlingen van waaruit de kinderen naar school gaan. Ellen is daar doordeeweeks ook regelmatig bij haar kinderen te vinden."

En ook diergeneeskundig kan het eiland je weleens voor behoorlijke uitdagingen plaatsen, zegt Kievits. Hij noemt de paardenpatiënt met acute koliek. "Stel dat dit rond half zes in de middag optreedt. Dan is de laatste boot voor die dag weg en kan het paard dus niet op transport naar een gespecialiseerde kliniek aan de vaste wal. Dan moet ik me ermee redden, samen met de paardeneigenaar." Jos memoreert dat hij veel heeft gehad aan zijn vier praktijkjaren in Engeland. "Daar moesten we ook alles zelf doen, ver van de bewoonde wereld."

En nu weer. Vaak lukt het om 'op eigen krachten' een koliekpaard weer gezond te maken. En als dat lukt geeft het de dierenarts een bijzonder bevredigend gevoel. "Je merkt dat je veel zelf kan."

De dierenartsen hebben altijd dienst. Hoewel die diensten (nachten/weekenden) vaak rustig zijn, moet je er altijd rekening mee houden, vertelt Kievits. "Je moet wel tegen die druk kunnen." Misschien niet specifiek iets voor een

eilanddierenarts, maar wel goed om te noemen, is de enorme administratieve last die één dierenarts heeft. "Als kleine praktijk zijn we wekelijks ruim een dag bezig met onze administratie: bedrijfsgezondheidsplannen, geborgde dierenarts, CRKD en andere lasten." En doen de dierenartsen dan ook nog hun laboratoriumonderzoeken zelf? "Nee", zegt Ellen, "op het onderzoeken van mestmonsters na, sturen we alles op naar de Gezondheidsdienst."

Natuur, toerisme en de transportafstand per boot drukken zwaar op de boerenstand van Terschelling. Toch hebben de overblijvende veehouders de stellige overtuiging dat ze er kunnen blijven en zelfs heren der kunnen groeien. De beide dierenartsen staan in ieder geval dag en nacht klaar voor de dierhouders. \$

Kievits 'voelt' of deze merrie al geïnsemineerd kan worden.

FOTO: FRANK DE VRIES

Terschelling in beeld

Oppervlakte gemeente	Terschelling is met 71.298 hectare de grootste gemeente van Nederland. Een groot deel van de Waddenzee, inclusief het vogeleiland Griend, behoort toe aan de gemeente.
Oppervlakte eiland	11.575 hectare; 30 km lang en maximaal 4,5 km breed
Bewoners	4.800 personen en 20.000 toeristische slaapplekken
Zonuren	20 procent meer zonuren dan gemiddeld in Nederland
Neerslag	20 procent minder neerslag dan gemiddeld in Nederland